

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 25

гр. София, 02.07.2025 г.

ВОЕННО-АПЕЛАТИВЕН СЪД в закрито заседание на втори юли през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: полк.ЛИДИЯ П. ЕВЛОГИЕВА

Членове: полк. ПЕТЬО СЛ. ПЕТКОВ
подп. ВАСИЛ М. ПЕТКОВ

като разгледа докладваното от полк.ЛИДИЯ П. ЕВЛОГИЕВА Въззивно частно наказателно дело № 20256000600021 по описа за 2025 година образувано по частен протест, вх. № 418/02.06.2025 г. по описа на С. военен съд на прокурор от Военно-окръжна прокуратура – С. срещу определение № 8/27.05.2025 г. по н.ч.д.№ 66/2025 г. по описа на С. военен съд.

Производството е по реда на чл. 243, ал. 6-8 НПК в касационната му фаза.

С протестираното определение № 8/27.05.2025 г. по н.ч.д.№ 66/2025 г. по описа на С. военен съд № е отменено постановление от 01.04.2025 г. на прокурор от ВОП – С. за прекратяване на наказателното производство по ДП №/2023 г. по описа на ВОП – С., на основание чл. 24, ал.1, т. 1 от НП, като делото е върнато на прокурора за допълнително разследване, в хода на което да се изпълнят указанията от обстоятелствената част на определението.

В частния въззивен протест се твърди, че атакуваното определение е неправилно и незаконосъобразно. Излагат се аргументи в подкрепа на това, че първоинстанционният съд не е дал указания, които да бъдат изпълнени. Счита се, че прокурорът от ВОП – С. е изпълнил дадените с определения на СВС и ВАпС указания, като с отменя прокурорски акт е направил обстоен анализ на приобщените по делото доказателства и в тяхната съвкупност и е изложил подробни аргументи, досежно липсата на елементи от състави на престъпления по Глава тринадесета от НК. Твърди се, че анализът на доказателствата води до извод, че с безспорно непристойното си поведение, военнослужещия не е осъществил престъпление по чл. 379а от НК, тъй като по делото няма данни това поведение да е насочено към нарушаване на войсковия ред. Посочва се, че по категоричен начин е установен личен мотив, което изключва прекия умисъл и начинът по който са били изречени думите – с нисък тон и в непосредствена близост до И., освен, че не е типичен за този вид престъпления, разколебава и тезата за наличие на еветуален умисъл за извършване на престъплението.

Акцентираща се на това, че в отмененото постановление са изложени подробни аргументи и относно липсата на осъществяван състав на престъпления по чл. 372, ал.1 и чл. 378 от НК. Искане се от съда определението на първоинстанционния съд да бъде отменено.

По подадения протест е депозирано становище, вх. № 488/23.06.2025 г. по описа на СВС, подадено от пострадалия М. В. И., в което се посочва, че определението на съда е правилно, законосъобразно и аргументирано, поради което следва да бъде потвърдено.

Военно-апелативният съд, след като извърши преценка по допустимост на сезиращите процесуални документи, намери, че частният протест срещу атакуваното определение е подаден в законоустановения 7-дневен срок и е от кръга на лицата, които имат право да обжалват постановлението за прекратяване на наказателното производство, а разгледан по същество е неоснователен.

Движението на делото в хронологичен ред е следното:

Досъдебното производство е образувано на 02.05.2023 г. с постановление на прокурор от Военно-апелативна прокуратура и водено за това, че на 18.10.2022 г. охичер от сектор „.....“ в в обидил лице по чл. 371, б. „а“ от НК М. И. – началник сектор „.....“ в в, в негово присъствие с репликата: „*Да пукнеш дано, болест да те яде, проклинам те!*“, като деянието е извършено от подчинен срещу началник – престъпление по чл. 378, ал.2, вр. ал.1 от НК.

По делото няма повдигнато обвинение и няма привлечен в качеството на обвиняемо лице.

С постановление на прокурор при ВОП-С. от 21.02.2024 г. досъдебно производство №/2023г., пр. пр. №/2022 г. по описа на ВОП – С. е прекратено, на основание чл. 243, ал.1, т.1, вр. чл. 24, ал.1, т.1 от НПК. По подадена жалба срещу постановлението на Военно-окръжната прокуратура – С. първоинстанционният съд е разгледал ЧНД № 20/2024 г. и с определение № 6/05.03.2024 г. е отменил постановлението за прекратяване на досъдебното производство, като е върнал делото на ВОП - С. за действия по допълнително разследване. Определението не е било обжалвано и протестирано и на 19.03.2025 г. е влязло в законна сила.

След извършено допълнително разследване по делото, с постановление от 21.02.2024 г. прокурор от ВОП – С. отново е прекратил наказателното производство. Обжалвано по надлежния ред от М. И., състав на С. вѐнен съд с определение № 6/05.03.2024 г. по ЧНД № 20/2024 г. по описа на съда за втори път е отменил прокурорския акт с указания за допълнително разследване. Определението не е било обжалвано и протестирано и на 19.03.2024 г. е влязло в законна сила.

Последвало връщане на делото в досъдебното производство за трети път. На 29.03.2024 г., без да изпълни указанията на първоинстанционния съд, с постановление от същата дата прокурор от ВОП – С. отново прекратява наказателното производство по д.п. №/2023 г. по описа на ВОП и връща делото за допълнително разследване, за изпълнение на указанията дадени в обстоятелствената част на съдебния акт. Определението на съда е протестирано

пред ВАпС и с определение № 44/24.06.2024 г. по ВЧНД № 30/2024 г. по описа на ВАпС атакувания първоинстанционен съдебен акт е потвърден и влязъл в законна сила на 24.06.2024 г.

Делото е върнато за четвърти път на прокурора. Без провеждане на допълнително разследване по него, с постановление № 22/7.08.2024 г. на прокурор от ВОП – С. наказателното производство е прекратено, на основание чл. 24, ал.1, т.1, пр.2 от НК. С определение № 22/7.08.2024 г. по ЧНД № 70/2024 г. първоинстанционният съд отново е отменил постановлението за прекратяване на наказателното производство по д.п. №/2023 г. по описа на ВОП. Протестирано пред въззивната инстанция е било образувано ВЧНД № 62/2024 г. по описа на ВАпС, който с определение № 81/04.11.2024 г. е потвърдил атакуваното определение, като правилно и законосъобразно. Определението е влязло в законна сила на 04.11.2024 г.

На 14.11.2024 г. наблюдаващият прокурор от ВОП – С. (л. 25, т.2 от д.п.) си е направил отвод, а с постановление от 20.11.2024 г. на прокурор от ВАпП самоотвода е уважен, като основателен и при наличие на процесуално основание за това.

След това, с постановление за прекратяване на наказателното производство от 06.12.2024 г. прокурор от ВОП – С. е прекратил наказателното производство по делото, като е приел, че извършеното съставлява нарушение на военната дисциплина, а именно на правилата на военната вежливост по смисъла на чл. 242, т.3 от ЗОВСРБ, както и на т. 8.2 и т. 8.1 от Етичния кодекс за поведение на военнослужещите, утвърден с МЗ №/2021 – по смисъла на чл. 242, т.9 от ЗОВСРБ. Излагат се съображения, че събраните в хода на досъдебното производство доказателства не водят до ясен и безпротиворечив извод за виновно, противоправно и общественноопасно действие от страна на К., с което да са били нарушени обществените отношения на подчиненост, обезпечаващи спазването на правилата на войската чест и вежливост, както и достойнството на военнослужещия. Срещу постановлението на прокурора за прекратяване е депозирана жалба от М. И. и с определение № 3/14.03.2025 г. по ЧНД № 129/2025 г. за пети пореден път постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство е отменено, като незаконно, а делото върнато на Военно-окръжна прокуратура.

На 01.04.2025 г. (за шести път) с постановление за прекратяване на наказателното производство от същата дата, наблюдаващия прокурор отново е прекратил досъдебното производство №/2023 г. по описа на ВОП, на основание чл. 24, ал.1, т.1, пр.2 от НПК. В постановлението е посочил, че в хода на проведеното разследване от доказателствената съвкупност, не може да се обоснове извод за извършено престъпление по чл. 379а от НК и престъпление по чл. 378 от НК, тъй като с поведението си К. не бил изразил негативна оценка за личността на М. И. под формата на епитети, квалификации, сравнения, обидни жестове, които да са засегнали честта и достойнството му на военнослужещ. Срещу това постановление с частна жалба, вх. № 267/09.04.2025 г. М. В. И. е атакувал прокуратурския акт пред първоинстанционния съд, който с определение № 8/27.05.2025 г. по ЧНД № 66/2025 г. е отменил постановление от 01.04.2025 г. за прекратяване на

наказателното производство по досъдебното производство №/2023 г. по описа на ВОП, като незаконосъобразно. Недоволен прокурор от ВОП – С. е депозирал въззивен частен протест като предмет на настоящото въззивно наказателно производство е атакуваното определение № 8/27.05.2025 г. по ЧНД № 66/2025 г. по описа на С. военен съд.

Извършената от настоящата инстанция проверка за наличието на наведените във въззивния частен протест основания сочат на извод за тяхната неоснователност. Основният съд е извършил цялостна проверка на законосъобразността на прокурорския акт. Установил е, че приетата в постановленето фактическа обстановка е обоснована от доказателствената съвкупност по делото. Правилно основният съд е приел, че при правилно установена фактическа обстановка направеният правен анализ и изводи са незаконосъобразни. По делото са събрани всички възможни относими и допустими доказателства за обстоятелствата, включени в предмета на доказване на престъпна дейност, като принципно е спазен процесуалния ред, гарантиращ тяхната годност и възможността на базата на тях да се изграждат изводите на съда за релевантните по делото факти. Върната интерпретация на доказателствата и средствата за тяхното установяване е позволила на основния съд при проверка на атакуваното постановление за прекратяване да направи и верни изводи за превратна оценка на доказателствата и демонстративно правно недопустимо противоречие с установената съдебна практика на Върховния касационен съд за престъпленията по Глава тринадесета по Наказателния кодекс.

Прочитът на постановените съдебни актове по делото от състави на С. военен съд и Военно-апелативния съд в хода на досъдебното производство до момента сочи на подробен анализ на правната същност на престъпленията по чл. 378 от НК, чл. 379а от НК и други относими към обсъжданата ситуация норми в материалния закон, като са съпоставени проявите форми на изпълнителните деяния по тези престъпления, в духа на теорията и съдебната практика. Настоящият съдебен въззивен състав намира, че този юридически анализ е основан изцяло на прегледа на съдебната практика в сборника „Военни престъпления и подсъдност на военните съдилища“, Военна колегия на Върховния съд на Република България, изд. 1995 г. В съдебната практика еднозначно се приема, че с обидата деецат дава своята негативна оценка за личността на пострадалия под формата на епитети, квалификации, сравнения и обедни жестове, които по своето съдържание засягат честта и достойнството на адресата на същата информация и се обективират с такава цел. (вж. Решение № 232/2017 г. по н.д. 851/2016 г., I н.о. на ВКС, Решение № 93/22.05.2013 г. по н.д. 163/2-13 г., III н.о. на ВКС и др.)

Следва да се има предвид, че една част от инкриминирания израз съдържа непреодолимо тържествено желание/уверение, убеждение в очакване на нещо, придаващо му сакралност и истинност (*Да те яде болест, да пукнеш дано!*). Определени обещания, респ. пожелания, изказани на глас с церемониална или юридическа цел, се наричат „клетви“. Според „Български тълковен ечник“, изд. Наука и изкуство, 2025 г. освен тържествено обещание, значението на думата „клетва“ е зложелания, изричани към някого, какъвто безспорно е и настоящия случай. Същото е тълкуването и според „Речник на българския език“. Т. 16 (С –

Системност), С., Издателство на БАН „... М.Д.“, 2023. Макар и конкретно изречените думи: „*Да те яде болест, да пукнеш дано!*“ да не отразяват негативна оценка за неговата личност, те изразяват очакване това да се случи именно на обекта на думите М. П.. Тук е мястото да се напомни, че от обективна страна, съгласно Постановление № 2/74 на Пленума на Върховния съд, непристойните действия са неприлични, нагли, безсрамни, те са израз на ругатни, буйства, невъзпитаност и сруги скандализиращи обществото думи. В конкретиката на случая думите „*Проклинам те!*“ по съществото си съответстват на значението на думата „проклятие“, която също според „Речник на българския език“. Т. 16 (С – Системност). Глав. ред. Л.К.Ц., Д.Б.. С., Издателство на БАН „... М.Д.“, 2023. 1210 с. ISBN:.....(т. 16), се разбира като „*ругателни или обидни думи, с които изразявам негодувание, осъждане*“. Доколко това поведение е относимо към състава на чл. 378 от НК от обективна и субективна страна е въпрос от дискрецията на прокуратурата, още повече, че отрицателната оценка на пострадалия се прави в езикова форма – използват се ругателни от гледна точка на господстващия морал и етика изрази спрямо военнослужещ по смисъла на чл. 371, б. „а“ от НК.

Същевременно, предходен състав на Военно-апелативния съд е изразил аргументирано становище в Определение № 81/04.11.2024 г. по ВНЧД 62/2024 г., като е приел, че направената оценка от прокурора на събраните доказателства от правна страна отново е неубедителна и в противоречие с правната теория и съдебната практика, включително по отношение обективния критерий за унизителността и обществената неприемливост на употребените от К. изрази. Органите на досъдебното производство са длъжни да изпълнят указанията им от съда процесуално-следствени действия. Това задължение произтича от законодателно установения контрол на съда върху дейността на тези органи. С неизпълнението на това задължение са допуснати съществени процесуални нарушения. Вторият, както и всеки следващ съдебен състав е длъжен да отмени постановлението и да върне делото в досъдебната фаза, ако не са изпълнени първоначално дадените указания на съда, докато не бъдат изпълнени. В този смисъл са Тълкувателно решение № 61-77-ОСНК на ВС, Решение № 577/10.11.79 г. по н.д. № 559/79, I н.о ВС, Решение № 303/25.10.1991 г. по н.д. № 316/91 г. Военна колегия – ВКС и др. Ето защо, съдът счита, че отново органът на досъдебното производство не е изпълнил задължението си по чл. 13, ал. 1 и ал. 2 НПК да вземе всички мерки, за да осигури разкриването на обективната истина по реда и със средствата, предвидени в НПК.

Въз основа на изложеното, настоящия въззивен съдебен състав също счита, че не може да бъде споделено становището на прокурора, че отправените от К. към И. изрази са несъставомерни по чл. 378 от НК, тъй като представляват „клетви“ – в смисъл на зложелателни думи към някого, за да му се случи нещо лошо, проклятие, но не изразяват негативна оценка за личността на И. под формата на епитети, квалификации, сравнения, обидни жестове, които да засягат честта и достойнството му на военнослужещ.

Инвективната (обидна) лексика поначало обхваща думи и изрази с обидно или унизително значение, които се използват за изразяване на негативно отношение, гняв или омраза към

дадено лице, група или явление. Тази лексика може да включва псувни, ругатни, обидни прякори и други изрази с агресивна или отрицателна насоченост. Такава лексика се използва предимно в неформални и конфликтни ситуации, а в повечето култури е социално неприемлива за официална или публична употреба. Основни характеристики на инвективната лексика са негативност (*съдържа думи и изрази, които носят силно негативен или обиден заряд*) и емоционалност (*лексиката често се използва за изразяване на силни емоции, като гняв, омраза или презрение*), като употребата на инвективна лексика се смята за неподходяща или вулгарна в много обществени среди.

Тази лексика категорично не е част от културно приемливата комуникация. В конкретния случай използваните от К. думи „Болест да те яде, да пукнеш дано! Проклинам те!“ са с агресивна, отрицателна по своето съдържание насоченост към И. – пряк началник на К., и са употребени във връзка с изпълнението на задължения по реда на съхранение на оръжието, както и по отношение субординацията началник-подчинен в Българската армия. Дали след това К. е изпълнил нареждането на началниците си да оформи надлежно книгата за приемане и предаване на стаята за съхранение на оръжието, и да затвори и запечата оръжейната стая, е без значение, поради което не може да бъде споделена тезата на прокурора, че по този начин не е била накърнена субординацията и подчинеността във формирането.

Следва отново да се отбележи, че случаят се отнася до особен обект на престъпна дейност, какъвто са обществените отношения, свързани с подчинеността и военната чест. Това налага, както вече е отбелязвано оценката на събраните доказателства и съобразно понятието войскови ред, който поначало е усложнена съвкупност от обществени отношения, регламентирани със закон и подзаконови нормативни актове и съществен негов елемент са уставните взаимоотношения между военнослужещите, а задължението за спазването на последните важи за всеки военнослужещ каквато оценка не е извършена от прокурора в конкретния случай.

На следващо място, настоящия въззивен съдебен състав счита за несъстоятелни доводите на прокурора, изложени в постановлението за прекратяване, за това че се касае за нарушение на военната дисциплина, а именно на правилата на военната вежливост по смисъла на чл. 242, т.3 от ЗОВСРБ, както и на т. 8.2 и т. 8.1 от Етичния кодекс за поведение на военнослужещите, утвърден с МЗ №/2021 – по смисъла на чл. 242, т.9 от ЗОВСРБ. Съдът отчита, че нарушението на военната дисциплина, предмет на дисциплинарно производство по ЗОВСРБ, е с един обект на защита, а престъплението по чл. 378 от НК и др. защитава други обществени отношение, но съгласно т.3.1 от Тълкувателно решение № 3 от 22.12.2015 г. на ВКС по тълк. д. № 3/2015 г. деецът не следва да носи едновременно наказателна и административнонаказателна отговорност в случаите, когато с извършеното от него деяние са нарушени едновременно наказателна и административнонаказателна норма с различни обекти на защита. В конкретния случай няма данни спрямо М. К. да е образувано и водено дисциплинарно производство и спрямо него да са налице последици от дисциплинарен характер чрез дисциплинарно наказание.

Налице е отново пропуск на прокурора, въз основа на установените при разследването факти, да открие наличието на елементи от състава на престъпление от общ характер, или пък – неоткривайки такива елементи, да аргументира убедително и в съответствие с теорията и практиката правните си изводи в тази връзка.

Поради изложеното частният въззивен протест на прокурор от ВОП – С. следва да бъде оставен без уважение, а атакуваното определение да бъде потвърдено като обосновано и законосъобразно.

След връщането на делото прокурорът следва да прецени налага ли се или не попълване на делото с нови доказателства, или след задълбочен анализ на събраните доказателствени източници, да изложи последователно възприетите факти по делото и обоснове ясно и недвусмислено своите правни изводи.

По тези изложени съображения и на основание чл. 243 ал.8 от НПК

Военно-апелативният съд

ОПРЕДЕЛИ:

ПОТВЪРЖДАВА определение № 8/27.05.2025 г. по ЧНД № 66/2025 г. по описа на С. военен съд.

Определението е окончателно и не подлежи на жалба и протест.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____